

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av 6 § lagen om allmän dyrortsklassificering av kommunerna

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

Lagen om allmän dyrortsklassificering av kommunerna upphör att gälla vid utgången av 1999. Kommunerna har på basis av skillnader i levnadskostnaderna delats in i två dyrortsklasser. Med hjälp av denna klassificering har en del av de löner som betalas av den privata sektorn, kommunerna och staten samt vissa sociala inkomstöverföringar differentieras. I propositionen föreslås att det nu-

varande systemet förlängs med fyra år till utgången av år 2003. Avsikten är att fastställa att dyrortsklassificeringen av kommuner för åren 2000-2003 är densamma som den nuvarande.

Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt efter det att den har antagits och så att dyrortsklassificeringen med stöd av denna lag kan fastställas före den 1 januari 2000.

MOTIVERING

1. Nuläge och föreslagna ändringar

Den allmänna dyrortsklassificeringen av kommunerna används vid differentieringen av löner som den privata sektorn, kommunerna och staten betalar samt av folkpensioner och vissa andra inkomstöverföringar. I fråga om lönerna är tillämpandet av dyrortsklassificering beroende av avtal, medan det i fråga om socialskyddsförmånerna föreskrivs om tillämpandet av dyrortsklassificering i vederbörande speciallagar.

Den första lagen om dyrortsklassificering av kommunerna gavs 1966 (14/1966). Med stöd av denna lag fastställdes dyrortsklassificeringen för åren 1968-1973. Den nu gällande lagen om allmän dyrortsklassificering av kommunerna (955/1973) gavs den 29 december 1973 och den gällde till en början åren 1974 och 1975. Lagens giltighetstid har förlängts upprepade gånger, senast genom en lag av den 1 december 1995 (1341/1995). Lagen är i kraft till utgången av 1999. Då tillämpningen av den nuvarande allmänna dyrortsklassificeringen av kommunerna förlängdes till utgången av 1999 var avsikten

att före detta bereda sådana lagstiftnings- och andra åtgärder som möjliggör att systemet med dyrortsklassificering frångås vid ingången av år 2000.

Enligt lagen indelas kommunerna i två dyrortsklasser på basis av de skillnader i levnadskostnaderna som har konstaterats vid undersökningar. Oberoende av de skillnader i levnadskostnaderna som har konstaterats med hjälp av undersökningar kan dyrortsklassificeringen av vägande skäl också fastställas så att den dyrortsklass som tidigare faststälts för en kommun inte ändras och att en tillräcklig regional enhetlighet för dyrortsklassificeringen beaktas. Dyrortsklassificeringen fastställs av statsrådet. Enligt gällande statsrådsbeslut av den 13 december 1995 (1422/1995) hör enligt nuläget 62 kommuner till den första, dvs. till den dyrare dyrortsklassen och 390 kommuner till den andra dyrortsklassen.

En differentiering av löner och inkomstöverföringar i enlighet med de schematiskt definierade dyrortsklasserna lämpar sig dåligt för verksamhetsformerna i dagens samhälle. Behovet att tillämpa den allmänna

dyrortsklassificeringen av kommunerna vid differentieringen av inkomstöverföringarna har också minskat efter hand som bostadsbidragen och utkomststödet samt bidrag som utgår enligt individuell behovsprövning har ökat.

Dyrortsklassificeringen av kommunerna har med tiden dessutom blivit snedvriden och kommunerna är inte riktigt grupperade i den nuvarande klassificeringen vad levnadskostnader beträffar. Lönerna och de sociala inkomstöverföringarna är inte heller annars inriktade enligt de faktiska dyrortsskillnaderna. Ofta är man bosatt i en kommun och arbetar i en annan, uppköpen görs ofta utanför bosättningskommunen och dessutom förekommer det betydande skillnader inom kommunerna t.ex. i fråga om boendekostnader.

Om dyrortsklassificeringen frångås, kulmineras problemet i folkpensionerna där skillnaden mellan full pension i den första och andra dyrortsklassen år 1999 uppgår till drygt 100 mark per månad för en ensamstående person. Folkpensionerna justeras på grundval av ett levnadskostnadsindex. En fjärdedel av folkpensionstagarna, dvs. 166 000 personer, bor i kommuner som hör till den första dyrortsklassen. Ett förenhetligande av folkpensionerna som skulle höja alla folkpensioner så att de motsvarar den folkpension som betalas i den första dyrortsklassen skulle enligt nuvarande nivå kosta staten drygt 0,6 miljarder mark, medan en samordning enligt nivån inom den andra dyrortsklassen eller någonstans mellan de båda klasserna i sin tur reellt skulle sänka folkpensionerna inom den första dyrortsklassen. I fråga om andra socialskyddsförmåner (utkomststödet grunddel, extra fronttillägg, efterlevandepension, tilläggsräntor för militärskadeersättning och försörjningspensioner samt militärunderstöd) är motsvarande problem mindre räknat i mark. I fråga om lönerna skulle eventuella ändringar vara avtalsgrundade och sålunda inte direkt vara beroende av om systemet med dyrortsklassificering fortsätter eller frångås.

På grund av kostnadseffekterna av slopan- det av dyrortsklassificeringen finns det tills vidare inte några statsekonomiska förutsättningar att höja socialskyddsförmånerna till en nivå som motsvarar den första dyrortsklassen. De problem som dyrortsklassificeringen orsakar minskar också med tiden, och då kan nivåskillnaderna beträffande de

förmåner som följer av dyrortsklassificeringen ses över i samband med de andra reformerna av socialskyddet.

På grundval av det ovan anförda föreslås att den nuvarande lagens giltighetstid förlängs med fyra år för åren 2000-2003 och att lagen under motsvarande tid tillämpas på dyrortsklassificeringen av kommunerna. Avsikten är att dyrortsklassificeringen av kommunerna skall vara densamma som den nuvarande klassificeringen.

2. Beredningen av propositionen

En arbetsgrupp som tillsattes av finansministeriet (VM/3/99) har vid årsskiftet 1998-1999 utrett åtgärder för att slopa systemet med dyrortsklassificering. Arbetsgruppen konstaterade att systemet i princip inte kan frångås utan att det medför kostnadseffekter för statsekonomin. Arbetsgruppen ansåg att slopan- det av dyrortsklassificeringen bäst kunde genomföras under en längre övergångsperiod så att den ingår i ett större socialpolitiskt reformarbete, varvid kostnaderna och nyttan av ändringarna balanserar upp varandra. Om ett dylikt förfarande inte kan genomföras, skall enligt arbetsgruppens uppfattning systemet förlängas med fyra år åt gången till dess det inte längre tillämpas inom lagstiftningen gällande socialskyddsförmåner. Utöver företrädare för finansministeriet har i arbetsgruppen ingått företrädare för social- och hälsovårdsministeriet, inrikesministeriet och Finlands Kommunförbund. I arbetsgruppens arbete har såsom permanenta sakkunniga medverkat företrädare för statens arbetsmarknadsverk, Kommunala arbetsmarknadsverket, Kyrkans avtalsdelegation, TT, Akava, FTFC, Servicearbetsgivarna och FFC.

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid finansministeriet.

3. Propositionens ekonomiska verkningar

Den föreslagna lagen har inga omedelbara ekonomiska verkningar jämfört med nuläget.

4. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft så snart som möjligt efter det att den har antagits. Efter- som dyrortsklassificeringen skall fastställas

före den 1 januari 2000, bör lagen träda i kraft 1999.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av 6 § lagen om allmän dyrortsklassificering av kommunerna

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 29 december 1973 om allmän dyrortsklassificering av kommunerna (955/1973) 6 §, sådan den lyder i lag 1341/1995, som följer:

6 §
Denna lag gäller till utgången av 2003 och tillämpas på dyrortsklassificeringen för åren 2000-2003.

Denna lag träder i kraft den 1999.

Helsingfors den 18 juni 1999

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Minister *Suvi-Anne Siimes*

